

Sukellus lapsen maailmaan – Look –hankkeen tulosten hyödyntäminen kuntoutuskäytännöissä

Maarit Karhula, TKI-asiantuntija, toimintaterapeutti, Kaakkois-Suomen AMK

Jaana Sellman, puheterapeutti, työnohjaaja, Motivoice Oy

Yksityispuolella ns. Metku-neuvottelukäytännöt eivät sisällöltään tuo varsinaisesti uutta, koska niitä sisällöltään vastaavia neuvotteluita on jo melkoisesti.

Metkun ideaa voi toteuttaa vanhanaikaisin menetelmin

Koollekutsujan rooli ei kuulu yksityiselle terapeutille - ajallisesti että rahallisesti mahdotonta

Kentältä kuultua...

Itse pidän erityisesti lapsen kodissa pidettävästä "pikku-metkusta", koska silloin lapsi on omalla reviirillään!

Jos on mahdollisuus olla arjessa, tarvitaanko arjen kuvaamista/kirjan tekemistä?

Neuvottelukäytännöt eri paikoissa hyvin erilaisia. Sairaaloiden ja hoitolaitosten alku- ja loppukeskustelut hyötyvät varmasti Metkukäytänteistä

Työtä raamittavat Kelan standardit ja hoitavien tahojen kanssa tehdyt sopimukset, joiden sisällä on mahdollista tehdä ns. "pikku Metkuja".

Ymmärrän, että lapsen osallistuminen tavoitteiden asettamiseen on erittäin tärkeää motivaationkin kannalta. Vaikeasti kehitysvammaisten asiakkaiden kanssa tätä on vaikea toteuttaa. Tavoitteiden asettaminen jää vanhempien ja muiden lähi-ihmisten tehtäväksi.

Dialogisuus

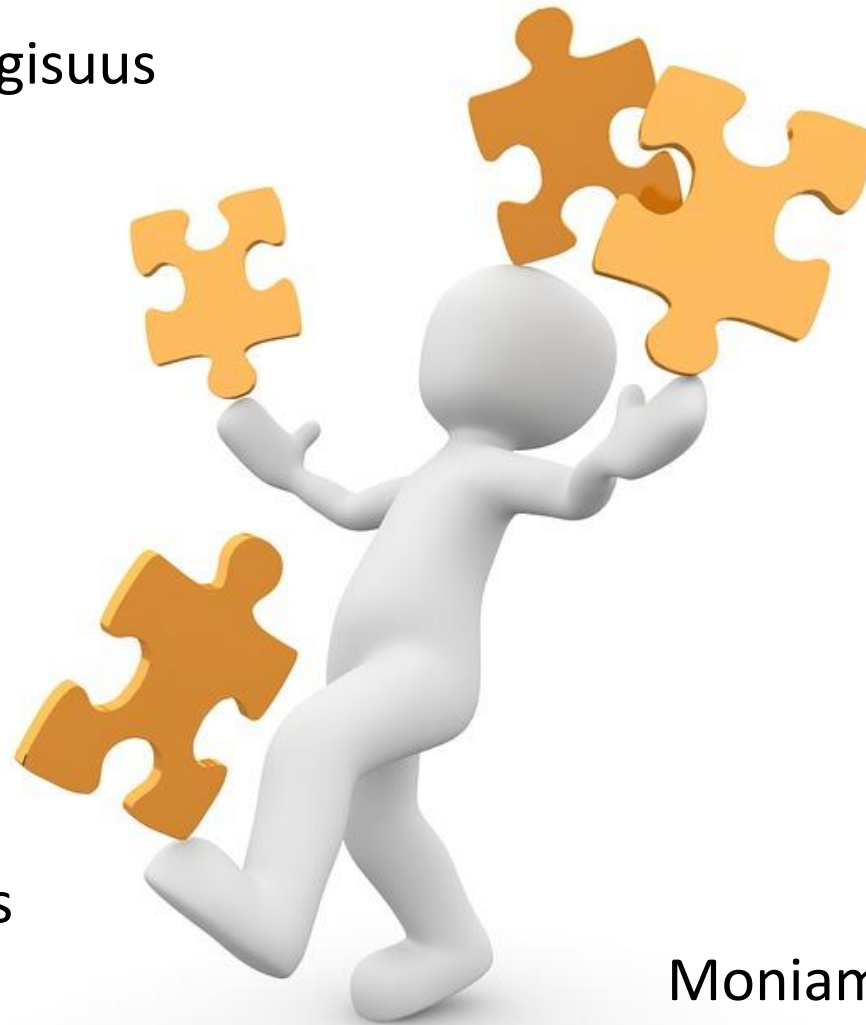
Muutosprosessi /
muutoksen vaiheet

Reflektiivisyys

Toiminta
arjessa,
osallistuminen

Asiakaslähtöisyys

Moniammatillisuus

Metkut – hyviä ajatuksia!

- Metkuja ohjaa dialogisuuden ja asiakaslähtöisyyden periaatteet
- Perhe ja lapsi saavat välineitä kuvata elämäänsä, tarpeitaan, toiveitaan, ongelmiaan ja hyvin toimivia käytäntöjään
- Valmistautuminen neuvotteluun
- Lapsella on oikeus osallistua itselleen mielekkäällä tavalla
  - puhuva lapsi voi jo esittää kommentteja neuvottelussa
  - monivammainen kuuro-sokea voi istua sylissä tai riippukeinussa

Lapsen osallisuus neuvotteluissa antaa arvokasta tietoa perheen sisäisistä vuorovaikutusmalleista, arvoista, dynamiikasta ja vanhempien kontaktissa olostapaseensa.

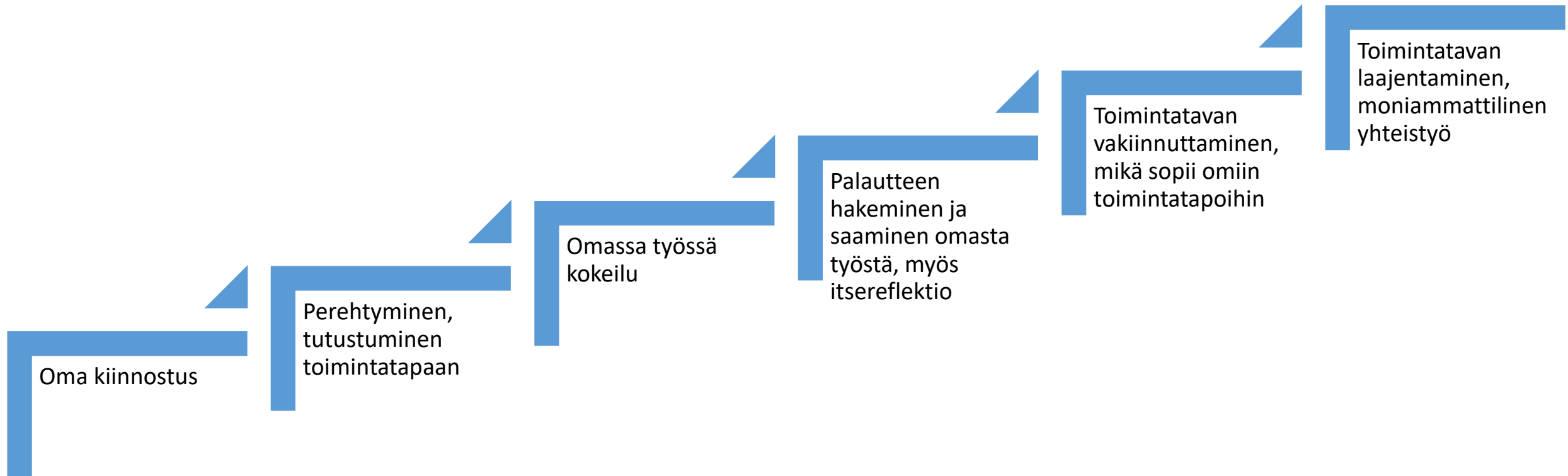

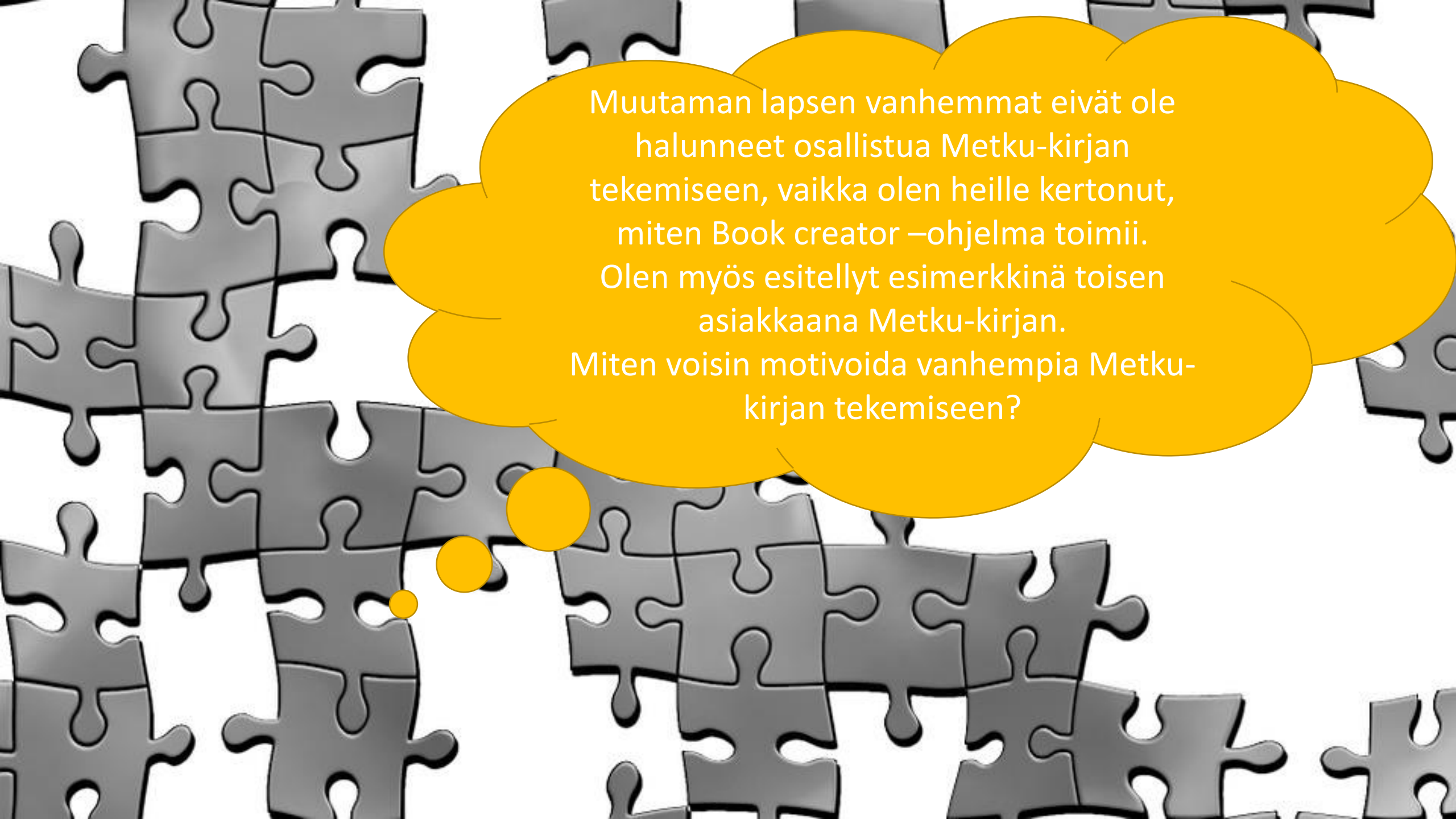
Metku-materiaalia on niin
paljon...

Miten ehdin tutustua
kaikkeen materiaaliin?

Miten saisin otettua Metkut
käyttöön?

Hiljaa hyvää tulee...

Muutaman lapsen vanhemmat eivät ole halunneet osallistua Metku-kirjan tekemiseen, vaikka olen heille kertonut, miten Book creator –ohjelma toimii. Olen myös esitellyt esimerkkinä toisen asiakkaana Metku-kirjan. Miten voisin motivoida vanhempia Metku-kirjan tekemiseen?

Kenen tarpeesta lähdetään?

**Vaikeimpina vanhemmat kokevat tilanteet,
joissa eivät tule kuulluiksi**

Dialogi – kiireetön kuuntelu

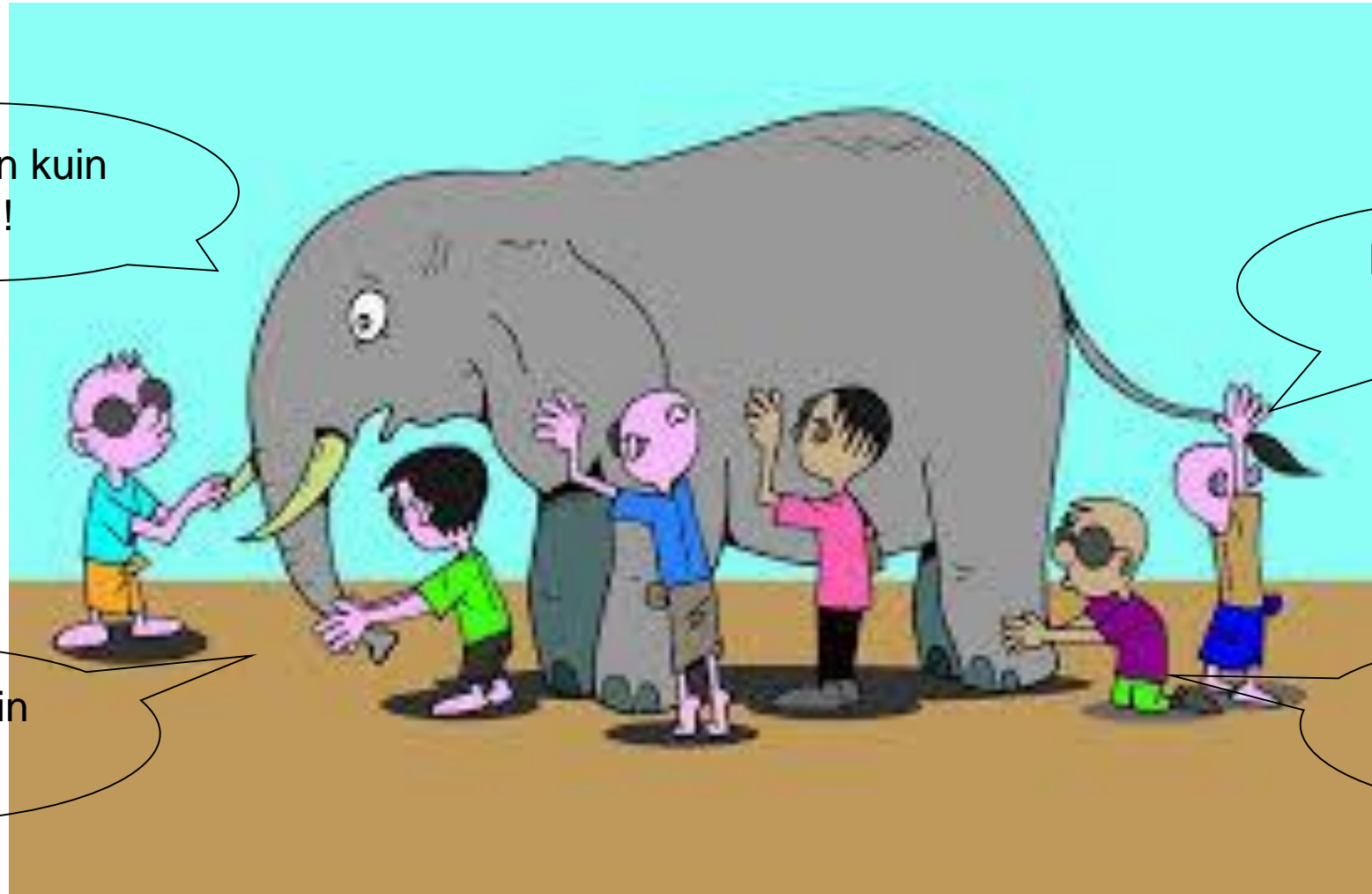

Asiakaslähtöisyys – asiakkaan kokemusmaailman ymmärtäminen

- MITÄ?
  - Aitoa läsnäoloa, asiakkaan arvostusta ja hyväksymistä sekä hänen näkökulmansa tavoittamista.
- MITEN? ”*En voi ottaa puolestasi yhtään ainuttakaan askelta. Sinun on otettava ne itse.*”
  - Ylläpidetään asiakkaan/perheen perustarvetta olla kykenevä. Säilytetään asiakkaan itsenäisyys, valinnanvapaus ja toimijuus.
  - Huomioidaan kunkin yksilölliset tarpeet. Mitä juuri tämä perhe tarvitsee ja mihin he ovat motivoituneita?
- MIKSI? Tavoite on parantaa asiakkaan/perheen/lapsen/kuntoutujan ja ammattilaisen välistä vuorovaikutusta
  - => asiakkaan kuntoutusmyöntyväisyys ja ammattilaisen ymmärryskyky paranevat => asiakkaan tyytyväisyys ja terveydenhuollon tulokset paranevat.

Metku-neuvottelu

Yhdessä parempi kuva tilanteesta

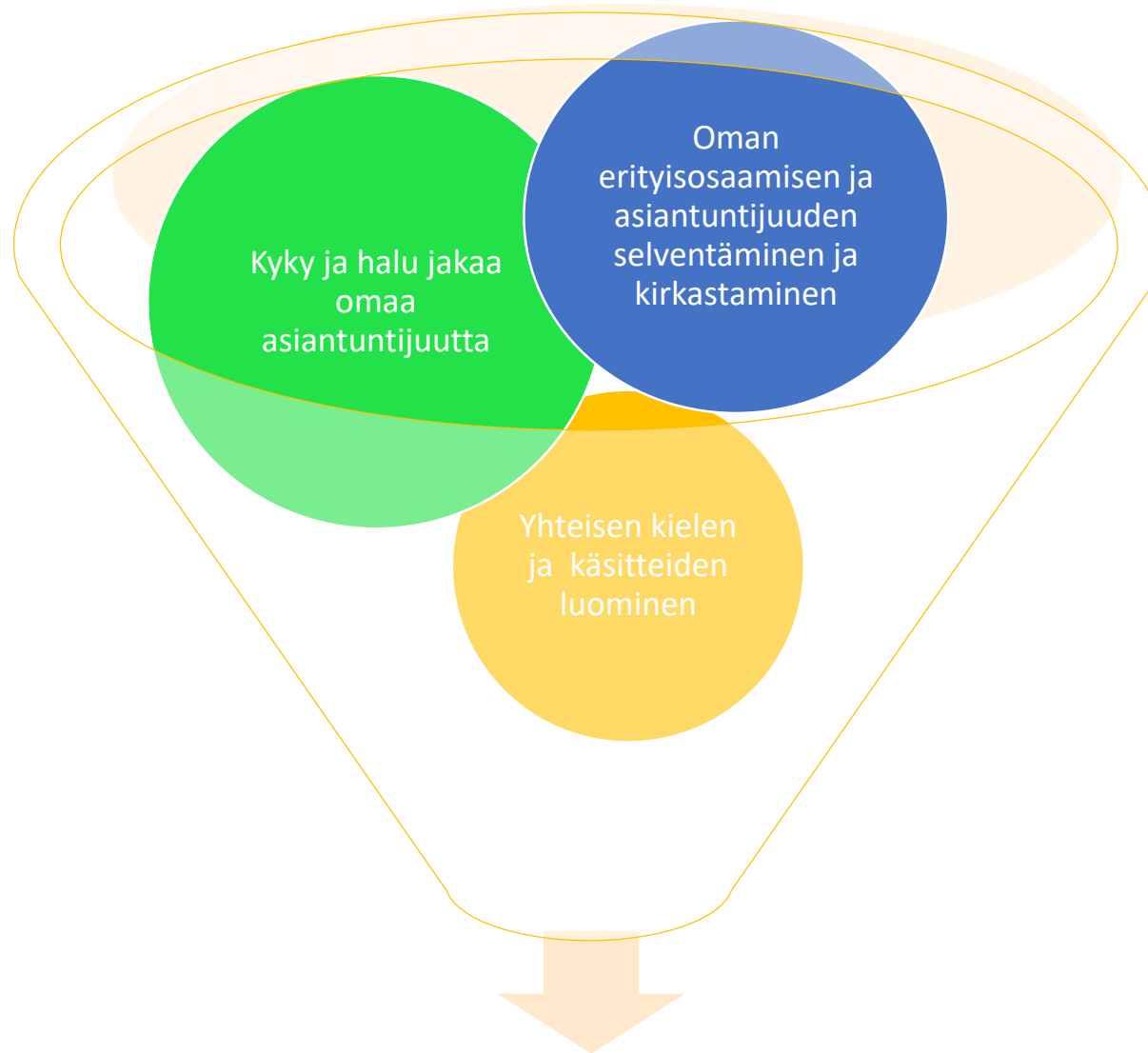

Norsu on kuin
kivi!

Norsu on kuin
köysi!

Norsu on kuin
käärme!

Norsu on kuin
puu!

Ryhmän yhteisen näkemyksen rakentaminen

Metku-neuvottelu

Miten lapsi (ja vanhemmat) osallistuu/kommunikoi (CFCS-kommunikoinnin luokittelu CP-vammaisille)

Ajantarve kasvaa => Valmistautuminen, fokuointi

I	II	III	IV	V
Tuloksellinen viestin lähettäjä ja vastaanottaja vieraiden ja tuttujen kumppanien kanssa.	Tuloksellinen, mutta tahdiltaan hitaampi viestin lähettäjä ja/tai vastaanottaja vieraiden ja/tai tuttujen kumppanien kanssa.	Tuloksellinen viestin lähettäjä ja vastaanottaja tuttujen kumppanien kanssa. Kommunikointi ei ole johdonmukaisesti tuloksellista useimpien vieraiden kumppaneiden kanssa	Kommunikointi on joskus tuloksellista tuttu jen kumppanien kanssa Epäjohdonmukainen lähettäjä ja/tai vastaanottaja tuttujen kumppanien kanssa.	Harvoin tuloksellinen lähettäjä ja vastaanottaja tuttujenkaan kumppanien kanssa. Useimpien ihmisten on vaikea ymmärtää henkilön kommunikointia. Henkilöllä on rajoitteita ymmärtää useimpien ihmisten viestejä

Mieluisat /
merkitykselliset /
tärkeät toiminnot
arjessa
ja
kuntoutumisen
tarve

Dialogin resepti (Pekka Holma):

- $\frac{3}{4}$ kuuntelua
  - 1. kuuntele, mitä asiakas sanoo
  - 2. kuuntele, mitä asiakkaan sanoma herättää sisälläsi
  - 3. kuuntele, kytkeytyvätkö omat sanasi asiakkaan sanoihin
- $\frac{1}{4}$ puhetta, joka liittyy asiakkaan sanoihin

Terapeutti: Teemu. Onko sulla mielessä jotain, mitä sä haluaisit oppia, mikä olis sulle tärkeää?

Juuso: Joo. Mä haluaisin oppia kainalopierun.

Terapeutti 1: A-haa, joo-o.... No täällä terapiassa me harjoitellaan kuitenkin... /

Terapeutti 2: Sä haluaisit oppia kainalopierun. Wau, kuinka hieno toive! Mäkään en osaa – mehän voidaankin sitä yhdessä harjoitella!

Merkityksellinen toiminta arjessa – osallistumisen monimuotoisuus

Mitä muuta kuin merkityksellisen / mielekkään toiminnan tunnistamista tarvitaan, jotta toiminnan mahdollistumista voi tukea arjessa?

- Merkityksellisten toimintojen tunnistaminen on ensimmäinen askel.
- Arki sisältää erilaisia ja vaatimuksiltaan vaihtelevia toimintoja, jotka usein liittyvät toisiinsa tai toteutuvat samanaikaisesti. Samalla eri toimintojen merkitykset nivoutuvat toisiinsa.
- Arjen rutiinit muodostuvat ajallisesti toisiaan seuraavista toiminnoista. Rutiinit helpottavat toimimista tai voivat olla esteenä toiminnan sujumiselle.

(vrt. Townsend & Polatajko 2007: Enabling occupation II: Advancing an Occupational Therapy Vision for Health, Well Being & Justice Through Occupation)

Huomioitavaa

- Arkirutiinien, huolien, pelkojen esille tuominen – perheen yksityisyyden kunnioittaminen
- Metku-kirjan käyttö prosessin eri vaiheissa ja soveltaminen luovasti: Metku-kirja on renki, ei isäntä.
- Jos suhde lapsen ja/tai perheen kanssa ei toimi, ei Metkut toimi → Metkut eivät ole ensisijainen vuorovaikutuksen väline
- Este vai lisäarvo?
- Jos este → mitä tilalle, jotta osallisuuden ideologia/periaatteet voivat toteutua
- Toimiiko käytännössä? => Arviointia tarvitaan lisää!
  - Kenelle parhaiten soveltuu?
  - Mitä vaatii?

Riittävän hyvä – pieni on kaunista

